



ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΜΠΟΥΚΕΛΕΟΥ

ΠΩΣ ΚΕΡΔΙΣΑΝ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΑ ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΞΕΧΟΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

(Όμιλου οι κ.κ. Λογοθέτης, Δέδες, και Ι. Χρυσικόπουλος)

Τόν λόγον ἔχον τρεῖς ἀντιπροσωπευτικοί τύποι, ἕνας τῆς ἐπιστήμης, ἕνας τῆς βιομηχανίας καί ἕνας τοῦ ἐμπορίου — οἱ κ. κ. Γ. Λογοθέτης, Δέδες καί Χρυσικόπουλος.

Ὁ νέος ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης κ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ δέν ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἕνθ' αὐτὸ ἀξίωμα τυχαίως. Πρὶν φθάσῃ στὸ ἐπίπεδο τῆς σημερινῆς ἐπιστημονικῆς ἐξειδίξεώς του, ἐξερασιάθῃ νὰ ἐργασθῇ πολὺ, νὰ κοινωσθῇ ὅσον δόξα ἐπιστήμονος. Ὅτε ἰσχυροῦς προστάτας εἶχε, αὐτὲς χρήματα. Ἐν ἀνεπίδητῃ τὸ ἀρετὴ ἀπολείπειται στὴν κοπιώδη ἐργασία του, στὴν ἀριμνίαν καὶ ἀνύψωσιν ἑαυτοῦ τὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην. Σήμερον θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς μὲν βαθεῖς νομοδιδασκάλους, ἀλλὰ ἄγχιος ὡς ἄσπρος δικηγόρος...

— Τὰ χρόνια ἱεῖνα ἦσαν, μὰς λέγει, πολὺ δύσκολα. Δέν ἠμποροῦσε νὰ σκεφθῇ κατὰ τὴν δικαιοσύνην τὴν προτιμωμένην, ἀν δέν εἶχε χρήματα. Ἐπιγὰ γ' αὐτὸ, μετὰ τῆς ἐξέτασής μου, στὴν γενετήριά μου, τὰς Καλιῶνας. Ἐκεῖ ἐδωκενῆσαν τρία ἔτη καὶ κατόπιν εἰσῆλθα στὸν δικαστικὸν κλάδον ὑποδιόχης. Τὰ πρῶτα χρήματα τὰ ἐκέρχισα ὡς δικηγόρος εἰς τὰς Καλιῶνας. Ἦσαν τὸ ἀντίτιμον τῆς δικηγορικῆς μου ἀμοιβῆς. Δέν ἐνθουσίασα πόσα ἀκριβῶς, ἀλλὰ τὸ ποσὸν ἦτο ἀσημαντόν...

Στὸν δικαστικὸν κλάδον ὁ νέος ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης εἶχε λαμπρὰν ἐξέλιξιν. Νεώτερος ἀκόμη ἐξέθετο μέχρι τῆς θέσεως τοῦ πρέσβου Ἐκείνου. Παρητήθη κατόπιν διὰ τὴν καταστάσιν τῶν θεσμῶν τοῦ νομοκοινοβουλίου τοῦ ὑπουργίου τῶν Ναυτικῶν, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ἐτίθετο μέχρι τῆς ἀρραμοσίας του ὡς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ βιομηχανοκ. κ. ΔΕΔΕΣ εἶνε σήμερον ἀπὸ τοὺς μὲν ἰσχυροῦς παράγοντας τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Ὑπέθετο γὰρ μὴ ἀλόγητον τρίτην πρῶτος τοῦ Συνδέσμου Βιομηχανῶν καί εἶνε σήμερον σὺνδιόχης τοῦ Δευτέρου τῆν μεγαλύτερη βιομηχανία ἑλληνικῶν μεταλλῶν, τὴν «Χρυσουλίδων».

— Πῶς ἀρχίσαιε τὸ στάδιόν σας, κ. Δέδες; τὸν ἐροῦμεν.

— Εἶνε μεγάλη ἱστορία, ποὺ δέν λέγεται μὲ ἴσα λόγια, μὰς ἀπατᾷ. Γὰρ νὰ σὰς πῶ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου μέχρι τοῦ ἐφθιασίου ἐνὶ ὅλῳ ἱστορία καὶ τῶρα δέν ἔχω τὸν καιρὸν. Εἶνε 6 1/2 ἡ ὅρα καὶ τὸ ταχυδρομικὸν πλεῖστον στίλβει 7. Ὁρῶ νὰ στείλω γράμματά μου, ἰσχυροῦς μὲν ἄλλη ὅρα νὰ τὰ ποῦμαι μὲ τὴν ἀνεί μου...

Νὰ φράγομαι; Αὐτὸ φρονισκὸν δέν μὲ σντφέρει. Καὶ ἠθέλωμεν εἰς ἐνέργειαν τὰ πλάγια μέσα.

- Εἰσθε Ἀθηναῖος, κ. Δέδες;
- Μάλιστα. Ἀλλὰ κατὰ γομῶν ἀπὸ τὸ Κρανίδι.
- Τότε θὰ ξερετε καὶ τὸ ἀρβανίτικον.
- Καὶ φρονισκὸν τὸ ξέρον, μὰς ἀπαντᾷ μὲ ὑπερηφάνεια ὁ κ. Δέδες.
- Ὁ πατέρας σας ἦταν ἀγρότης;
- Ὁχι, κατεπίανος. Εἶχε καρδιά ἱστορῶνα καὶ γύριζε σ' ὅλες τῆς θάλασσας.
- Τότε θὰ κάματε καὶ σεῖς κατεπίανος ἢ θ' ἀρχίσαιε ὡς ναυτής.
- Ὁ κ. Δέδες χαμογέλα.

Ἐγὼ ὁ ἴδιος γιὰ τὴν ταφὴν του... Θὰ φρονίσαιε ἔγὼ ὁ ἴδιος γιὰ τὸ στερνὸν του κρεββάτι... Κι' ὅταν τὸ ἀποθέσω μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια, ἐκεῖ σὸ ἀγνώστον γιὰ ὄλους στερνὸν κρεββάτι του, τότε... Ὡ, τότε θὰ ἐπιλαλοῦμαι πάλιν του κι' ἐγὼ ΚΑΙ ΘΑ ΚΟΙΜΗΘΟΥΜΕ ΜΑΖΥ ΤΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ ΥΠΝΟΝ ΜΑΣ! Ὑγιαίνετε, φίλοι μου!

Ἐοφίξει μὲ περισσότερη λαχτάρα τὸ πτόμα τοῦ παιδιοῦ του, κόλλησε τὰ χεῖλη του σὸ κρῶν μὲτωποῦ του καὶ μὲ τὸ ἴδιον κάμα... τὸ σуртὸ κι' ἀθόρυθο θῆμα του... δρασκελίσαιε πάλιν τὸ κατῶφλι τῆς πόρτας, κι' ἐγίνε ἀφαντός!

Ἀνατριχασμένοι ἀπ' τὴν ἀκουσθήσαν σκηνήν, ὁ Γκοντράν καὶ ἡ κυρία Καραμάν, εἶχαν καρφωθῆ ἀκίνητοι στὴ θέσιν τους...

Κι' ὅταν συνῆλθαν καὶ θέλησαν ν' ἀναζητήσουν τὸν φορτωμένο μὲ τὸ πτόμα τοῦ παιδιοῦ του τραγικὸν πατέρα, ἦταν πολὺ ἀργὰ πεῖα: Εἶχε ἐξαφανθῆ γιὰ πάντα, δίχως ποτὲ ν' ἀκούσῃ κανέναν τί εἶχε ἀπογίνει...

ΤΕΛΟΣ

— Ὁχι, οὔτε μοῦτους ἔκαμα, οὔτε κατεπίανος. Ὑστερον ἀπὸ τῆς σπουδῆς μου ἐδοῦλεμα στὴν στεριά καὶ ὅρα στὴ θάλασσα. Ἄνοιξε ὁ πατέρας μου ἕνα κατάστημα δημοπρασιῶν. Σιταφᾶς καὶ καλαματώσας; εἶνε τὸ πρῶτό μου ἐπάγγελμα.

- Καὶ τί μισθὸν σὰς ἔδωκε ὁ πατέρας σας;
- Στὴν ἀρχὴ... 30 ἡμέρες τὸν μῆνα, — ὅπου λέει κ' ὁ λαὸς — ἔκτος ἐάν οἱ μῆνες εἶχαν 31 ἢ 29 ἡμέρες. Κατόπιν ἐκλήροντομεν τὸ κατάστημα. Μὲ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρόνου ἐκάματε καὶ ἀνεπάρκεια. Ἄφρον ἐίχαμε γὰρ σιταφᾶς, γιὰτὶ νὰ μὴν τὰ ἀέθαιμε καὶ σᾶς;
- Ἡ «Χρυσουλίδων» πῶς παραγογῆ ἔχει σήμερον;
- Ἐνα ἑκατομμύριον 200 χιλιάδες μέτρα μεταξὺ τὸ χρόνο. Ἐχομε δὺ ἐργοστάσια. Ἐνα στὸν Ποδοσίτη, ποὺ ἀπασχολεῖ 850 ἐργάτας καὶ ἕνα δεύτερον στὴν Ρομεινίτου τῆς Μακεδονίας κοντὰ στὰ σερβικὰ σινορα μὲ 350 ἐργάτας. Ἡ πρῶτις εἶλε εἶνε ἑλληνικῆς.
- Ἐνθαριστῶ, κ. Δέδες.
- Ὁ κ. Δέδες χαμογέλα.
- Γιατὶ μ' εἰχαροῦσταιτε;
- Γὰρ τὴν σινεμάτιν ποὺ μοῦ δώσατε.
- Ὅστε αὐτὸ ἦταν ὄλο;
- Αὐτό.



Ὁ κ. Ι. ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, ὁ μεγαλύτερος τῆς οἰκίας Σταδίου εἶνε αὐτοδημιουργός, ὅπως ὁ κ. Εὐνοφῶν Λαμπρόπουλος. Δημιουργοὺς καὶ ὁ κ. Χρυσικόπουλος, ὅπως καὶ ὁ κ. Λαμπρόπουλος τῆς μεγάλης ἐπιχειρηματικῆς του, δέν φοβήθηκε ποτὲ τὴν δουλειά. Ἐκέρχισεν ἀπὸ τὸ χωριὸν τοῦ ἴσμου καὶ ἐπέμπε νὰ κατακτήσῃ τὴν πρωτεύουσαν. Ἐχει σήμερον ἐξαερετικὴν φήμην στὸν ἐμπορικὸν κόσμον. Τὸ μέγιστον ἐπάγγελμα νεωτερισμῶν στὴν οἰκίαν Σταδίου εἶνε αὐτὸ τὸ καλύτερον, ποὺ ἔχομε — καὶ ἴσως νὰ μὴν ἴσσοι καὶ ἀπὸ αὐτὴ τῆς Εὐρώπης.

Ὅταν τὸν ἐπέρομε στὸ κατάστημά του μὲ ἀποδέχεται μὲ ἐνθουσία, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὰς ἐπιμαρτυρίας, ὅταν τοῦ ἀνακοινώσαμε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιχειρήσεώς μας.

— Ἄν θέλατε νὰ μιλήσομε γιὰ ἄλλα πράγματα εἶμαι προθύμος, μὰς λέγει. Γιατὶ ἐπιταρᾶν ἀνακαλύψαιτε πραγματοποιηθέντα χρόνια;

Τὸ ἐξηγοῦμε ὅτι δέν εἶνε κατὰ νομίον τὸ ν' ἀρχίσαιε κανεὶς τὸ στάδιον τοῦ χωριῆς μεγαλιὰ καὶ πλοῦτι καὶ ὅτι ὅλες ἡ κορυφὴ τῆς πολιτικῆς τῆς διανοουσίας, τὸν τραπέζιον, πρῶτον προθυμοῦν, ὑπουργοὶ, πρῶτανες, ἀκαδημαϊκοὶ, χορηγιστοὶ μὰς ἀπαντήσανε προθύμως στὴν ἐρώσά μας.

Κι' ἐγὼ, μὰς λέει, θεωροῦ τιμὴν μὲν ὅτι ἀρχίσαιε ἄσπρος καὶ ταπεινός καὶ δότι ὅτι ἔχω τὸ ὄφελός μου στὴν δουλειά μου. Δέν πρόκειται, λοιπόν, γ' αὐτό. Ἡ ἀρνησίς μου γὰρ σὰς ἀπαντήσω προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ὅτι δέν νομίζω ἐνδιαφέροντα τὴν ζωὴν μου. Ὅλοι φτωχοὶ ἐίμαστε καὶ ὅπου κολεκεῖται τὴν πλοῦτι δέν σὰς λέει τὴν ἀλήθειαν. Ψομὶ καὶ ἄλλες ἐτόφωγα στὴν νεότητά μας, ἐνὸς ἐδουλεύαμε 16 καὶ 18 ὅρες στὸ ἐμποροπράσιον. Πρῶτα τῆς ἐποχῆς τῆς ἐποχῆς, τὰ μονάκινα καὶ ὅλες ἐκείναις τῆς νομοματικῆς μονάδας, ποὺ ὑπῆρχαν πρὶν ἀπὸ 40 καὶ 50 χρόνια.

- Καὶ πῶς ἀρχίσαιε τὸ στάδιόν σας, κ. Χρυσικόπουλος; Μήπως ὡς ἐμποροπράσιον, ὅπως ὁ κ. Λαμπρόπουλος;
- Καὶ φρονισκὸν. Τί ἠθελες νὰ ἀρχίσαιε ὡς τραπέζι; Ὁ ἀδελφός μου στὴν Πάτρα εἶχε ἀνοίξει μεγαλὴν, ἀλλὰ τὸ διέλιπε. Ἐπιγὰ ἀπὸ τὸ χωριὸν μου καὶ ἦρθα στὴν Ἀθήναν εἰς τὰ 1888. Γὰρ κάμαστα χρόνους δουλέμα ὡς ἐπάλληλος σ' ἕνα ἐμπορικὸν κατάστημα. Ἄνοιξε ἀργότερον ἕνα μικρὸν μεγαλὸν. Μὲ τὴν πολλὴν δουλειά καὶ μὲ τὴν δούσην τὸν ἀδελφόν μου καταφέρωμεν νὰ ζήσομεν...
- Ὅστε οἱ ἀδελφοὶ εἶνε μεγάλη ἐνθουσία σὲ μὴ ἐπιχείρησαι;
- Βέβαια εἶνε κατεπίανος οἱ ἀδελφοί, ἀλλὰ ὑπάρχει μὴ μικρὴ διαφορὰ. Ὁ ἀδελφός εἶνε ἡ ῥοδὸς. Γὰρ νὰ κινήσῃν πρῶται νὰ ὑπάρχει ἡ μηχανή...
- Καὶ ἡ μηχανή ποῦ εἶνε, κ. Χρυσικόπουλος;
- Αὐτὸς ποὺ ἔχει ὄλο τὸ βάρος τῆς δουλειᾶς, τὴν κυβερνήσῃ τῆς.
- Ὡς ἐμποροπράσιον ποὺ μισθὸν λήρατε γιὰ πρῶτην φορὰ;
- Δέν ἀέθειε τὸν χρόνο νὰ σὰς τὸ ἀναφέρω. Μὴ δόλοληρη περιουσία... Δέκα πέντε (ἀριθμὸς 15) λεπτὰ! !